

Тема: Культура українських земель у другій половині XIV — XV ст.

Мета: ознайомити учнів з розвитком духовної культури українських земель другої половини XIV -XV ст.; розвивати вміння аналізувати матеріал; удосконалювати вміння складати схеми й працювати за ними, заповнювати порівнювальні таблиці, виховувати історичне мислення, інтерес до історії і культури, естетичні смаки.

Актуалізація опорних знань

1. Які основні риси культури Галицько-Волинського князівства? Чи була вона спадкоємницею культури Київської держави?
2. У чому особливості релігійної ситуації на українських землях у другій половині XIV—XV ст.?
3. Назвіть видатні архітектурні пам'ятки часів Київської держави та Галицько-Волинського князівства.

Вивчення нового матеріалу

У XIV—XV ст. на українських землях продовжувала розвиватися освіта, яка, спираючись на давньоруську традицію, активно запозичувала західноєвропейський досвід. У цей період вчителями залишалося духовенство, яке навчало дітей при церквах, монастирях, єпископських палатах. Заможні люди наймали дяків для домашнього навчання. Богослужебні книги (особливо «Псалтир» — книга релігійних пісень та молитов) використовувалися як підручники. Дітей навчали читання, письма і церковного співу. Подальшу освіту бажаючі здобували самостійно. Насамперед вивчали грецьку та латинську мови. Від XIV ст., за відсутності власних вищих навчальних закладів, українці активно починають здобувати освіту в європейських університетах: Краківському (упродовж XV—XVI ст. його закінчило 800 вихідців з українських земель), Паризькому, Падуанському, Болонському, Гейдельберзькому, Празькому та ін.

У цей період помітно активізувалася діяльність українських вчених на терені європейської культури. Найвизначнішим серед них вважався вчений-астроном (астролог), перший з відомих докторів медицини і філософії, ректор Болонського університету Юрій Котермак (Дрогобич) (бл.1450—1494 рр.). Він був автором першої української друкованої книги «Прогностична оцінка 1483 р.». Крім названої праці перу вченого належать сім трактатів. Ряд віршованих промов і послань до Папи Римського. Всі вони написані латиною, але незмінним залишався підпис: «Юрій з Дрогобича, русин».

«Прогностична оцінка поточного 1483 р.» — це невеличка книжечка обсягом 10 сторінок, що являє собою астрологічний прогноз на 1483 р.

Перегляньте відео: <https://youtu.be/yQzYR-KnbGk>

Розвиток освіти

Юрій Дрогобич (Котермак, 1450—1494) був автором першої друкованої книги «Прогностична оцінка поточного 1483 року» обсягом у десять сторінок, що являє собою астрологічний прогноз на 1483 р.; написав сім трактатів, ряд віршованих промов і послань до Папи Римського. Усі вони були написані латиною, але незмінним залишався підпис автора: «Юрій із Дрогобича, русин».

Освіта залишалася тісно пов'язаною з церквою.

Література та літописання

Зразки світської та церковної літератури другої половини XIV-XV ст.:

- 1) «Ізмарагд» (XIV-XV ст.) - давньоруський збірник повчань сталого складу, заснованого на християнській моралі.
- 2) Київський Псалтир (1397) - пергаментний рукопис великого формату на 229 аркушах. Містить псалми Давида, а також десять хвалебних пісень і молитов з інших книг Біблії.
- 3) «Четї-мінеї» (1489) - церковно-релігійні збірники, в яких «життя святих», перекази, повчання тощо розміщені по днях кожного місяця, відповідно до дати вшанування церквою того чи іншого святого.

Початок книгодрукування

Швайпольт Фіоль (1460-1526) - засновник слов'янського книговидання кириличним шрифтом. (Краків, Польща). 1491р. – «Октоїх», «Часослов», «Тріодь Пісна», «Тріодь Цвітна».

Містобудування та архітектура

Костел святого Миколая та Анни
(XVст.)(Рогатин, Івано-Франківська обл.)

Костел Святого Апостола Вартоломея (Внебовзяття Пресвятої Діви Марії)(XVст.)(Дрогобич, Львівська обл)

Свято-Покровська церква (1476)
(с. Сутківці, Хмельницька обл.)

Кафедральний костел святих Апостолів Петра і
Павла (1375) в Кам'янці-Подільському
(Хмельницька обл.)

Домашнє завдання: Опрацювати § 21. Записати основні досягнення в культурі.

Повторити тему "Культура Русі-України в 9-13 ст".

Завдання надсилайте на освітню платформу Human, вайбер 097-880-70-81, або на ел. адресу nataliarzaeva5@gmail.com